

for 2009-2015 and 2016-2021 only on issues related to the restoration of flora and fauna, prevention of pollution and other negative impacts on water resources resulting from economic activities. Besides, Liechtenstein, Austria, Italy and Belgium are not the members of the ICPR. Lastly, the chemical status of the Rhine waters doesn't meet the requirements of the EU Water Framework Directive, despite the efforts of the International Commission for the Protection of the Rhine.

Keywords: international river basin, Rhine, international treaty, navigation, non-navigational use of transboundary freshwater, protection of transboundary freshwater.

УДК 341.01

В. М. ОТРОШ

**ПЕРЕБУВАННЯ ОРДЕНУ ІОАННІТІВ
(ГОСПІТАЛЬЄРІВ) НА КІПРІ (1291-1310 рр.),
РОДОСІ (1310-1522 рр.) І МАЛЬТІ
(1530-1798 рр.) ТА ПОСТУПОВЕ
НАБУТТЯ НИМ ЕЛЕМЕНТІВ МІЖНАРОДНОЇ
ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ**

Розглядається перебування Ордену іоаннітів (госпітальєрів) на Кіпрі (1291–1310 рр.), Родосі (1310–1522 рр.) і Мальті (1530–1798 рр.) та поступове набуття ним елементів міжнародної правосуб'єктності. Орден іоаннітів, який став пізніше називатися – Мальтійський Орден, являє собою єдине послідовне продовження заснованого у 1099 р. і офіційно визнаного у 1113 р. Ордену Госпіталю святого Іоанна Єрусалимського.

Ключові слова: Орден іоаннітів (госпітальєрів), Мальтійський Орден, міжнародна правосуб'єктність.

Отрош В.М. Пребывание Ордена иоаннитов (госпитальеров) на Кипре (1291–1310 гг.), Родосе (1310–1522 гг.) и Мальте (1530–1798 гг.) и постепенное приобретение им элементов международной правосубъектности

Рассматривается пребывание Ордена иоаннитов (госпитальеров) на Кипре (1291–1310 гг.), Родосе (1310–1522 гг.) и Мальте (1530–1798 гг.) и постепенное приобретение им элементов международной правосубъектности. Орден иоаннитов, который стал позже называться по географическому признаку – Мальтийский Орден, представляет собой единственное последовательное продолжение образованного в 1099 г. и официально признанного в 1113 г. Ордена Госпиталя святого Иоанна Иерусалимского.

Ключевые слова: Орден иоаннитов (госпитальеров), Мальтийский Орден, международная правосубъектность.

Otrosh Volodymyr. The residence of the Order of the Ioanites (Hospitallers) in Cyprus (1291–1310), Rodos (1310–1522) and Malta (1530–1798) and its peculiarities of the international legal personality

The article deals with the residence of the Order of the Ioanites (Hospitallers) in Cyprus (1291–1310), Rodos (1310–1522) and Malta (1530–1798) and its peculiarities of the international legal personality. The Order of the Ioanites, which later became known by its geographical origin as the Maltese Order, is the only consistent sequel had been founded in 1099 and since 1113 officially recognized St. John of Jerusalem Order.

Keywords: Order of Ioanites (Hospitallers), Maltese Order, the international legal personality.

У 1291 р. іоанніти після майже двохсотлітнього перебування у Святій Землі вимушені були переміститися звідти на Кіпр, захоплений ще у 1191 р. загонами англійського короля Річарда Левове Серце і проданий тамплієрам, які потім уступили острів королю Єрусалимського королівства Гвідо Лузіньяну. Ця династія утримувала за собою острів до 1489 р.¹, коли він був захоплений турками. Орден іоаннітів став васалом короля Кіпру і отримав від нього як лен феодальне володіння Лімасол (Ліміссо). У 1291 р. наступний король Кіпру Анрі II Лузіньян подарував рицарям-госпітальєрам місто

Лімасол, де потім протягом вісімнадцяти років була резиденція Ордену іоаннітів, які стали називатися «рицарі Кіпру»². Факт передачі іоаннітам цього міста був пізніше затверджений Римським Папою Климентом V (1305–1314 рр.)³, який не маючи змоги організувати Хрестовий похід, надав допомогу Ордену іоаннітів у створенні флотилії для боротьби з піратами та контрабандистами у Середземному морі. Перебуваючи на Кіпрі, у 1294 р. Генеральний Капітул Ордену переглянув конституцію Ордену, яка тепер стала відповідати його наднаціональному характеру, що проявилось в організації внутрішнього управління за принципом «Язиків» («Націй»), згаданих у Маргатських Статутах вже у 1206 р.⁴

Згідно з середньовічним ленним правом Орден госпітальєрів хоча і зберігав певну свободу у вирішенні своїх власних справ, але вимушений був знаходитися у відповідній залежності у свого сеньйора, що виражалось, зокрема, у сплаті дані та несенні військової повинності, через що у Великого Магістра Ордену Гійома де Вілларе, який правив з 1296 по 1305 рр., постійно виникали непорозуміння з сеньйором – королем Лузіньяном, тому рицарі стали підшукувати собі інше місце. Перебування на Кіпрі дозволило Ордену відновити сили. Набувши колишньої могутності, Орден зважився на завоювання острова Родос⁵, плануючи з часом повернутися до Єрусалиму.

Майже чотири роки іоанніти воювали за Родос, доки не закрипилися на ньому. На останньому етапі, у 1309 р., в результаті кровопролитних боїв рицарі вигнали турок і сарацин та оселилися на Родосі та семи сусідніх островах. У 1310 р. іоанніти перенесли на Родос резиденцію Ордену, який став називатися «сувереном Родосу», що було затверджено Папою Климентом V⁶. В цей же час на острові був відкритий великий будинок для прочан-госпіталь, були побудовані нові укріплення, палац, склади і школи та розширено флот. Іоаннітів стали називати родоськими рицарями. На Родосі остаточно склалася чітко розроблена ієрархічна структура Ордену рицарів госпітально святого Іоанна Єрусалимського, що становив собою військово-духовну організацію. Орден був повністю

незалежним від будь-якої влади і тому став називатися суверенним (державним) і володів світськими правами щодо обміну послами та укладення договорів з іншими державами. Усі правила, посади та обряди описані у спеціальному «Уложенні про розподіл і постанови Ордену святого Іоанна Єрусалимського»⁷. На Родосі остаточно сформувався і статут Ордену, одним з головних завдань якого був «особливий і узгоджений з правилами пристойності обов'язок Христових воїнів – боротися за славу Божу і католицьку віру, – саме тому воїни госпітально і носять на собі знак хреста, щоб, після багаторазового роздавання милостині, переслідувати і знищувати війською магометанський народ і всіх, хто грішить у світі»⁸. Орден став чисельним і могутнім і поділявся спочатку на 7 «Язиків» («Націй»): 1) Прованс; 2) Франція-Оверні; 3) Наварра; 4) Кастилія-Арагон; 5) Португалія; 6) Германія і 7) Англія. На Родосі існувало вже 8 «Націй» («Язиків») для вихідців з таких країн і місцевостей: 1) Прованса; 2) Оверні; 3) Франції; 4) Італії; 5) Арагону з Каталонією і Наваррою; 6) Кастилії з Португалією; 7) Германії та 8) Англії («Язык» Англія у правління Генріха VIII (1509–1547 рр.) був закритий і замінений новим – Баварським (з Шотландією та Ірландією)⁹.

Рицарем міг стати лише член однієї з вищеназваних «Націй». «Рицарі по справедливості» (*cavalieri di giustizia*), які обіймали всі керівні посади в Ордені, повинні були мати вісім поколінь благородної крові. «Рицарями по милості» (*cavalieri di grazzia*) були особи, прийняті в рицарі у порядку винятку за військові подвиги без доказів свого дворянського походження, або ті, які походили від батьків-дворян і матерів небагородного походження. Пізніше в Ордені з'явилися так звані рицарі благочестя (*chevaliers de devotion*), які не приймали чернечих обітниць. Брати-священники (капелани) завідували духовними і релігійними справами Ордену. Орденські службовці поділялися на зброєносців (*serventi d'arme*) і службовців по господарству (*serventi di staggio*)¹⁰.

Кожна «Нація» складалася з великих пріорств і пріорств, баль'яжів (судових округів) і командорств, на чолі яких стояли, відповідно, великі пріори, пріори, бальї і командори. Очолювали «Нації»

пільєри (французькою – *pilier* – стовп), резиденція яких знаходилася в Лімасолі, одночасно вони обіймали ключові посади в Ордені. Багато королів і можновладних сеньйорів християнських держав жертвували іоаннітам гроші та землі, з яких були сформовані великі земельні утворення, що отримали назву командорств і перераховували до орденської казни частину своїх прибутків. Рицарі, які управляли командорствами, називалися командорами і підпорядковувалися пріорам, які контролювали усі командорства. Першими земельними володіннями іоаннітів за межами Палестини стали пріорство Сен-Жиль у Провансі і командорства в Шампані та Аквітанії. На початку XIV ст. іоанніти мали близько 30 пріорств у Франції, Іспанії, Португалії, Італії, Англії, Ірландії, Німеччині, Чехії, Угорщині та Польщі. Пріорства склалися з командорств і об'єднувалися у судові округи – бальєжі. Судді – балії – поділялися на капітульських, монастирських і бальї по милості, або почесних. Вісім головних савонників Ордену – пільєри (*pilieri* або *ballivi conventuales*) вибиралися з монастирських бальї у «стовпи» «Націй» (чи «Язиків»)¹¹.

Великий Магістр як правлячий государ Ордену обирався довічно протягом трьох днів після смерті свого попередника рицарями-виборцями, які провоювали не менше трьох років і не менше тринадцяти років служили Ордену. Великий Магістр мав вирішальний голос у всіх орденських справах, здійснював усі призначення на посади і присвоював почесні звання. Верховну владу Ордену здійснював Генеральний Капітул, який скликався Великим Магістром спочатку раз у три роки. Капітулу підпорядковувалася Постійна Рада (*consiglio ordinario*), до складу якої входили Великий Магістр, вісім стовпів-пільєрів, провінціальні пріори та капітульські бальї, які спільно здійснювали управління Ордену. Великий Магістр спільно з восьми стовпами – керівниками Націй (Прованса, Оверні, Франції, Арагону, Кастилії, Італії, Англії та Німеччини) керував Постійною Радою Ордену. Великий Командор (він же скарбник) – стовп Прованса – вважався першим заступником Великого Магістра. Великий Госпітальєр – стовп Франції – відповідав за госпіталі, медичний персонал і придбання медикаментів. Великий

Консерватор (або драпієр) – стовп Арагону – був інтендантом, а також здійснював контроль за щорічною виплатою рицарям на їх особисті потреби. Великий Канцлер – стовп Кастилії – був міністром закордонних справ, готував усі декрети і рішення уряду Ордену і разом з Великим Магістром їх підписував, а також керував орденським архівом. Великий Адмірал – стовп Італії – командував усіма морськими судами Ордену, офіцерами і рядовим складом екіпажів, а також найманцями, які служили на кораблях. Постачання збройних сил знаходилося у спільній компетенції Великого Адмірала та Великого Командора, який завідував орденською скарбницею. Великий Маршал – стовп Оверні – командував піхотинцями і був головою третейського суду, що вирішував спори між рицарями. Туркополієр – стовп Англії – командував кавалерією, караульними військами і допоміжними силами Ордену. Великий Балї – стовп Німеччини – відповідав за схоронність оборонних споруд, забезпечення боєприпасами та продовольством¹². Пізніше, у XV ст., в Ордені була запроваджена посада Головного санітара – Інфермерарія, яка вважалася однією з найголовніших.

Отже, вищу виконавчу владу в Ордені здійснював Великий Магістр за допомогою Постійної Ради, до якої входили рицарі Великого хреста (пільєри, великі пріори і монастирські балї), і Великої Ради, яка складалася з членів Постійної Ради і старших за віком рицарів, по два від кожної «Нації». Велика Рада приймала рішення з найважливіших для життя Ордену питань, у тому числі обирала нового Великого Магістра. Законодавча і судова влада, а також функція контролю належали Генеральному Капітулу.

Процвітаюча, незалежна від світських князів, визнана вже у 1310 р. Папою Климентом V, Орденська держава підтвердила свої права у 1448 р., коли Папа Микола V (1447–1455 рр.) визнав повну юрисдикцію Ордену над його територією, незалежність Ордену від Папи стосовно управління, фінансових питань, права обміну посольствами з іншими державами, міжнародно-правової свободи договорів і дій, права чеканити монету і стягувати податки. Папа також визнав Великого Магістра незалежним, вільним князем, надавши

йому відповідні привілеї та почесні. Ці права Ордену були також підтверджені Папою Пієм II (1458–1464 рр.)¹³ і Папою Інокентієм VIII (1484–1492 рр.)¹⁴. Володарювання над Родосом продемонструвало подвійну природу Ордену як релігійного ордену і одночасно як світського суб'єкта міжнародного права, що і визначає те особливе становище, яке Орден зберіг до сьогодні. Підпорядкований у духовних питаннях Святому Престолу, Орден був, однак, повністю незалежним як від нього, так і від західноєвропейських християнських правителів у вирішенні політичних і світських питань.

Перебуваючи на Родосі, рицарі-іоанніти створили потужний військово-морський флот, який протягом XIV–XV ст. постійно перемагав у морських боях турків, а також багаторазово брав участь у нападах на міста Леванту, Малої Азії та Єгипту. У 1444 р. багатотисячна армія мамелюків єгипетського султана сорок днів тримала в облозі столицю Родосу, а їхній флот блокував гавані іоаннітів, однак рицарі відбили усі атаки єгиптян. У 1448 р. мамелюки підписали мирний договір з сувереном Родосу. Однак після того, як у квітні 1517 р. війська турецького султана взяли столицю Єгипту Каїр і зайняли всю країну, у червні 1522 р. вони взяли в облогу й Родос. Після піврічної облоги і багаторазових штурмів, 23 грудня 1522 р. Родос, що належав більше 200 років Ордену іоаннітів, дістався туркам¹⁵.

1 січня 1523 р. 180 родоських рицарів і майже 5000 родосців на кораблях залишили Родос і у березні прибули на острів Кандію, що належав Венеції, де два місяці приводили до ладу рештки свого флоту. У травні рицарі-іоанніти прибули в Мессіну, що на Сицилії, але залишитися там не вдалося, оскільки у місті лютувала чума. Протягом шести місяців іоанніти переїжджали з Мессіни в Неаполь і Ніццу. У 1530 р. Папа Римський Климент VII звернувся до імператора Священної Римської імперії Карла V з проханням подарувати Ордену постійну резиденцію на острові Мальта. Імператор прихильно поставився до цього клопотання і 24 березня 1530 р. Карл V в Кастельфранко підписав грамоту, згідно з якою острова Мальта, Коміно і Гоцо, а також місто і фортеця Тріполі у Лівії (важливий стратегічний пункт, захоплений іспанським флотом ще у 1510 р. –

В. О.), передавалися іоаннітам на вічні часи у вигляді дворянського вільного лену, який умовно підпорядковувався віце-королю Сицилії. Імператор бажав, щоб рицарі захищали його судна в Середземно-мор'ї від атак турок і нападів алжирських піратів. Орден же повинен був за цей дар, у знак вдячності за щедрість, як символічну плату щорічно доставляти Карлу V одного мисливського сокола. Отже, згідно з «Жалованною грамотою імператора Карла V Ордену святого Іоанна Єрусалимського на володіння островом Мальтою» від 24 березня 1530 р., іоанніти отримали Мальту на правах лена-феода, що було також затверджено буллою Папи Римського Климента VII від 25 квітня 1530 р.¹⁶ Орден став іменувати себе «сувереном Мальти». У 1607 р. імператор Священної Римської імперії Рудольф II пожалував Великому Магістру титул князя, який був підтверджений у 1620 р. наступним імператором Фердинандом II. З того часу достоїнство Великого Магістра було об'єднано з титулом князя Священної Римської імперії, а у 1630 р. – зі статусом, що відповідає рангу кардинала Святої Римської Церкви – з титулом «*eminenza*» («високопреосвященство»)¹⁷. 26 жовтня 1530 р. Великий Магістр Філіп Вільє де Лілль-Адан з Радою Ордену і найважливішими командорами прибули до столиці Мальти – в місто Біргу¹⁸.

28 березня 1566 р. на південному заході від форту Сен-Ельмо на горі Сцеберрас Великим Магістром Жаном де Ла Валеттом було закладено нове місто, яке після його смерті 21 серпня 1568 р. було названо в його честь. У 1571 р. Валлетта стала столицею Орденської держави. У 1573 р. тут уже діяв найбільший будинок для прочан-госпіталь, де щорічно лікувалося близько 4000 осіб, а до 1577 р. були побудовані кафедральний собор святого Іоанна і палац Великих Магістрів. У 1616 р. на Мальті були проведені дренажні роботи, що забезпечило населення, яке становило тоді близько 50 000 мешканців, питною водою і покращило санітарно-гігієнічні умови, оскільки раніше на острові часто виникали епідемії. У 1670 р. була розширена система фортифікаційних споруд, були побудовані нові форти та бастіони. Валлетта, Бірга і Сенглеа становили собою єди-

ний укріплений мегаполіс навколо Великої гавані. Мальтійські форти вважалися неприступними¹⁹.

На кінець XVII ст. Орден перетворився в незалежну першокласну морську державу. Орден воював на боці Священної Римської імперії проти турок у 1775, 1782 і 1783 рр. Більше двох століть кораблі Мальтійського Ордену патрулювали Середземномор'я як морські конвої для захисту від турецьких корсарів²⁰. Морська академія на Мальті була найкращою у світі; сини багатьох правителів проходили там курс навчання, а європейські монархи брали собі на службу мальтійських капітанів і адміралів. Мальтійський Орден відкривав публічні школи і побудував знаменитий Мальтійський колегіум, що отримав згодом статус університету, та публічну бібліотеку, що була однією з найбільших у Європі того часу.

З кінця XVII ст. започатковуються відносини Мальтійського Ордену з Росією, яка виявляла ініціативу до співпраці з рицарями-іоаннітами. Претензії на Середземне море і ворожість проти ісламу, як вважав історіограф Мальтійського Ордену фра К. Туманов²¹, були протягом багатьох років основою започаткованих Петром I і продовжених Катериною II стосунків Росії з Орденем. Коли розпочалася російсько-турецька війна у бухту Мальти у 1769 р. заходили для ремонту кораблі російської ескадри²². Під час чергового російсько-турецького протистояння у липні 1787 р. на російську службу були прийняті три капітани Мальтійського флоту, а на Мальті готувалися припаси для російської ескадри адмірала Грейга²³.

Росія теж робила зустрічні кроки у відносинах з Мальтійським Орденем. Через два роки після першого поділу Польщі, за згодою російського, німецького та австрійського імператорських дворів 14 грудня 1774 р. було утворено нове Велике Пріорство Польське і 6 командорств, керівниками яких були поляки. Засноване Велике Пріорство Польське було затверджено Польським Сеймом 18 жовтня 1776 р., Папою Римським Пієм VI – 26 вересня 1777 р. і Великим Магістром фра Емануелем де Роганом – 17 листопада 1777 р.²⁴ Велике Пріорство Польське стало на той час фактично єдиним джерелом доходів Мальтійського Ордену, оскільки у 1792 р.,

після секуляризації декретом французької революційної влади церковного і монастирського майна «на користь народу», у Франції були конфісковані й величезні володіння Ордену (256 командорств від загальної кількості 600 командорств, що знаходилися у різних країнах). Ще раніше, у XVI ст., у період Реформації Мальтійський Орден втратив свої володіння у Великій Британії, скандинавських країнах і частково у Німеччині. Після того, як внаслідок другого поділу Польщі у 1794 р. вся територія Великого Пріорства Польського відійшла до Росії, при імператриці Катерині II у 1795 р. був акредитований як повноважний міністр представник Мальтійського Ордену балій граф Джуліо Літта²⁵.

4 січня 1797 р. з ініціативи російського імператора Павла I була підписана «Конвенція, укладена з Державним Орденем Мальтійським і Його Превелебністю Гросмейстером – про заснування цього Ордену в Росії», а 17 листопада 1797 р. були підписані «Додаткові статті до Конвенції 1797 року»²⁶. Сторонами Конвенції виступали російський імператор Павло I і Мальтійський Орден на чолі з Великим Магістром. Одразу ж після підписання Конвенція бала ратифікована Павлом I за себе і своїх спадкоємців, а з боку Мальтійського Ордену акт ратифікації підписав 7 серпня 1797 р. вже новообраний Великий Магістр барон Фердинанд фон Гомпеш. Згідно з вищезазначеними Конвенцією, що складалася з 37 статей, і додатковими до неї 8-ми статтями, у Росії засновувалося Велике Пріорство Мальтійського Ордену, до складу якого могли увійти дворяни-католики з числа російських підданих. Окрім того, Орден отримував гарантії збереження своїх володінь у Польщі та Росії, а також щорічні внески російського казначейства в доход Ордену. Відповідно до положень Конвенції до складу Великого Пріорства Російського було включено вже існуюче Польське Велике Пріорство і засновано (згідно з ст. XXIII) десять родових командорств, спеціально для тієї частини російської знаті, яка сповідувала католицизм у Російській імперії.

Для Мальтійського Ордену ця Конвенція мала велике політичне та економічне значення. Так, Велике Пріорство Російське повинно було замінити всередині Мальтійського Ордену Велике Пріорство

Польщі. Прийняття в Мальтійський Орден рицарів і підтвердження їх аристократичного походження повинні були відбуватися відповідно до прийнятої у Великому Пріорстві Польському практики. Було дано дозвіл для створення нових командорств, а достоїнство Великого Пріора і Командора повинно було за будь-яких обставин розглядатися як суб'єкт Імперії при можливому підпорядкуванні Мальтійському Ордену (ст. X). Згідно з бажанням імператора Павла I та умовами Конвенції щорічний внесок до казни Мальтійського Ордену збільшувався до 41 000 флоринтів. Павло I погодився також виплачувати Ордену суму в розмірі 96 000 флоринтів як погашення заборгованості Великого Пріорства Польщі.

В знак вдячності керівництво Мальтійського Ордену увінчало російського імператора титулом Протектора (Покровителя) Ордену. Джуліо Літта був призначений надзвичайним і повноважним послом Ордену у Петербурзі, а послом Росії при Ордені став Ентоні О'Хара, який служив у Росії ще з часів імператриці Єлизавети Петрівни. 27 листопада 1797 р. орденський посол Літта на аудієнції у Павла I запропонував йому прийняти титул Протектора Ордену. Російський імператор Павло I прийняв цей титул і через російські дипломатичні представництва за кордоном поінформував про це усі європейські двори²⁷.

У червні 1798 р. Мальта майже без спротиву була захоплена французькими військами під командуванням генерала Бонапарта. Приводом до захоплення острова послужило те, що під час Великої французької революції Мальта стала осідком для багатьох представників французької аристократії. Крім того, Мальтійський Орден, рицарями якого були представники багатьох стародавніх дворянських родів Європи, постійно підтримував французьку монархію та її дворянство, викликаючи ненависть до Ордену керівництва майбутньої Французької республіки, яке, прийшовши до влади, конфіскувало усі орденські володіння у Франції. Внаслідок підписаної французами з представниками Мальтійського Ордену конвенції Мальта з 13 червня 1798 року переходила під суверенітет Французької Республіки, а Орден позбавлявся островів Мальта, Гоцо і Коміно та усь-

ого нерухомого і рухомого майна, що йому належало²⁸. Так закінчилося 268-річне перебування Ордену іоаннітів на Мальті, коли французи без бою отримали Мальту і навколишні острови Гоцо і Каміно. У 1800 р. французький гарнізон також здав без бою Мальту і навколишні острови англійцям. Згідно з угодою в Ам'єні 1802 р., підписаною Францією, Англією, Іспанією, Голандією, Туреччиною і Австрією, Мальтійський Орден повинен був знову отримати у володіння Мальту, Гоцо і Каміно, однак Англія їх так і не повернула.

Підсумовуючи викладене вище, слід наголосити, що правове становище Ордену госпітальєрів святого Іоанна Єрусалимського як члена міжнародно-правової спільноти під час його перебування на островах Родос (1310–1522 рр.) і Мальта (1530–1798 рр.), на яких він володів територіальним суверенітетом, було визнано усіма без винятку провідними державами Західної Європи, з якими Орден укладав міжнародні договори та підтримував дипломатичні відносини. У наступній статті ми проаналізуємо міжнародно-правове становище Мальтійського Ордену після втрати ним територіального суверенітету в 1798 р.

1. *Близнюк С. В.* Цена королевских войн на Кипре в XIV–XVI вв. // *Византийский временник.* 2000. № 59/84. С. 86–95.
2. *Антошевский И. К.* Государственный Орден Святого Иоанна Иерусалимского, именуемый Мальтийским в России. Санкт-Петербург, 1914. С. 6–24.
3. *Langlois Ch.* Documents relatifs à Bertrand de Got (Clément V) // *Revue historique.* 1889. No 40. P. 48–54.
4. *Андреев А. Р., Захаров В. А., Настенко И. А.* История Мальтийского Ордена. XI–XX века. Москва: Русская панорама, 1999. С. 14.
5. *Лабзин А. Ф., Фахрушев А.* История Ордена святого Иоанна Иерусалимского: в 5 кн. Санкт-Петербург, 1799–1799. Кн. 2. 1799. С. 170–204.
6. *Langlois Ch.* Op. labor. С. 51–54.
7. *Черенков И.* История государственного ордена святого Иоанна Иерусалимского. Воронеж, 1803. С. 24.
8. *Берг Э.* Краткая история Мальтийского ордена // *Карнович Е. П.* Мальтийские рыцари в России. Санкт-Петербург, 1880. С. 14.
9. *Андреев А. Р., Захаров В. А., Настенко И. А.* Цит. работа. С. 15–16.
10. *Антошевский И. К.* Государственный Орден Святого Иоанна Иерусалимского, именуемый Мальтийским в России. Санкт-Петербург, 1914. С. 38.

11. *Настенко И. А., Яшнев Ю.В.* История Мальтийского Ордена: в 2 кн. Москва: Русская панорама, 2005–2005. Кн. I. 2005. С. 148–149. 12. Там же. С. 72–74. 13. *Ceserani R.* Pio II / R. Ceserani. Milano, 1966. С. 21–53. 14. *Nyberg T.* Papst Innozenz VIII // Archivum historiae pontificiae. 1984. No 22. S. 89–152. 15. *Черенков И.* История державного ордена святого Иоанна Иерусалимского. Воронеж, 1803. С. 33. 16. *Лабзин А. Ф., Фахрушев А.* История Ордена святого Иоанна Иерусалимского: в 5 кн. Санкт-Петербург, 1799–1799. Кн. 3. 1799. С. 332–358. 17. *Annuaire Orde Souverain Militaire Hospitalier de Saint-Jean de Jerusalem de Rhodes et de Malte* 1998/1999. Roma, 1999. С. 7. 18. *Андреев А. Р., Захаров В. А., Настенко И. А.* Цит. работа. С. 26–27. 19. *Антошевский И. К.* Цит. работа. С. 31. 20. *Лабзин А. Ф., Фахрушев А.* История Ордена святого Иоанна Иерусалимского : в 5 кн. Санкт-Петербург, 1799–1799. Кн. 4. 1799. С. 167–168. 21. *Sherbowitz-Wetzor O. De, Toumanoff C.* The Order of Malta and the Russian Empire. Rome, 1969. С. 51. 22. *Алябьев А.* Сношения России с Мальтийским Орденом. Ч. I. (до 1789 г.) // Сборник Московского главного архива МИД. Москва, 1893. Вып. V. С. 24. 23. Там же. С. 33. 24. Там же. С. 42. 25. *Головкин Ф.* Двор и царствование Павла I. Санкт-Петербург: Книжное изд-во «Сфинкс», 1912. С. 174–176. 26. *Законодательство императора Павла I / состав., автор предисл. и биографического очерка В. А. Томсинов.* Москва: Зерцало, 2008. С. 13–23. 27. *Андреев А. Р., Захаров В. А., Настенко И. А.* Цит. работа. С. 49. 28. *Лабзин А. Ф., Фахрушев А.* История Ордена святого Иоанна Иерусалимского : в 5 кн. Санкт-Петербург, 1799–1799. Кн. 5. 1799.– С. 6–60.

Otrosh Volodymyr. The residence of the Order of the Ioanites (Hospitaliers) in Cyprus (1291–1310), Rodos (1310–1522) and Malta (1530–1798) and its peculiarities of the international legal personality

The article deals with the stay of the Order of the Ioannites (Hospitaliers), which was a military-spiritual organization, in Cyprus (1291-1310), Rhodes (1310-1522) and Malta (1530-1798), and its gradual acquisition of international legal entity elements. The highest executive power in the Order was carried out by the Great Master through the Permanent Council, which included the knights of the Great Cross (pèlerins, grands prieurs and ballets monastiques), and the Great Council and also knights of the older age, two from each «Nation». The Grand Council made decisions on the most important issues of the Order, including selection a new Grand

Master. The legislative and judicial powers, as well as the control function, belonged to the General Chaplain.

In Rhodes and Malta, the Order of the Ioannites (Hospitallers) was completely independent from any authority and therefore became known as a sovereign (governmental). The Order held secular rights for the exchange of ambassadors and entering into agreement with other states. The government of Rhodes and Malta demonstrated the double nature of the Order as a religious order and at the same time as a secular subject of international law, which determines the special status that the Order has kept until the present. Subordinated to the Holy See in spiritual matters, the Order was, however, completely independent from Western Christian rulers in resolving political and secular issues.

The legal status of the Order of the Ioannites (Hospitallers) as a member of the international legal community during its stay in the islands of Rhodes (1310-1522) and Malta (1530-1798) in which they owned the territorial sovereignty, was recognized by all leading leaders of Western European States, with which the Order entered into international treaties and maintained diplomatic relations.

Keywords: Order of Ioanites (Hospitallers), Maltese Order, the international legal personality.